

מעדני מלך גליון

להפצת תורת ותולדות רבינו
בעל ה"תוספות יום טוב"
זיע"א ועכ"א

גליון ק"ב | חודש תמוז | תשפ"ד

דבר המערכת

דברי חיזוק והתעוררות במשנת רבינו התו"ט

שערי פרנסה נפתחים בזכות קביעת 'עתים לתורה'

אכשר דרא, מה שלא זכינו לפני שנות דור - זכה דורנו דור עני, בכל פינה ובכל יתד מייסדים שיעורים מדי יום ביומו, ומתרבה הפצת התורה בישראל.

אמנם כל יחשוב האדם העובד על המחיה ועל הכלכלה, מה יוסיף ומה יתן לי אם אלמד "שעה" ביום, והרי כל היום אני טרוד בפרנסתי וראשי כל עמי, ונמצא המיעוט בטל ברוב, על זה בא ומליץ הגה"צ רבי אליעזר דוד גרינוולד זצ"ל בעל **הקן לדוד אבד"ק סאטמאר** ואומר, אם לומדים שעה 'קבועה' ביום נחשב הדבר כאילו הוא לומד שעות רבות במשך היום.

ואלו הם דבריו:

"הנה בפשטות קשה טובא, הרי האדם עסוק בפרנסה על המחיה ועל הכלכלה ברוב היום, וא"כ אפילו אם ילמד בערב איזו שעות, הרי שעות אלו יתבטלו ברוב שעות היום שאינו עוסק בהם בדברי תורה. ברם הרי אמרו חז"ל (כתובות טו.) "כל קבוע כמחצה על מחצה דמי". ועל כן אם ילמד האדם בכל יום איזו שעות ללא קביעות, בודאי שהמועט בטל ברוב והרי הוא כמי שאינו, אבל לזה חסד גדול עשה עמנו השי"ת, שציווה לנו על ידי חכמיו הקדושים לקבוע עתים לתורה, וכשלומד בקביעות הוי כמחצה על מחצה, ואתן השעות המועטות שעוסק בהם בתורה בקביעות אינם בטלים ברוב שעות היום, עכ"ד.

ויש להסמין לדבריו מה שאמר ה"דברי ישראל" (פר' בחוקותי), לבאר הכתוב "אם בחקותי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם", הנה ידוע שדברי תורה נקראים "חק", וכן הפרנסה נקראת "חק" (חק היא לישיני דמזוני - ביצה טז.), וזהו "אם בחקותי תלכו" - בקביעת עתים לתורה ותפלה מתוך משא ומתן, "ונתתי גשמיכם" - פרנסה הגשמיות "בעתם" בזכות 'העתים' שאתה פונה לתורה ותפלה עי"ש.

ועל דרך זה פירשו 'צדיקים' (עי' בספה"ק נחל יצחק להרה"ק מזוטשקא) הכתוב "זאת חוקת התורה" - ששערי פרנסה טובה (חק לישיני דמזוני כנ"ל) נפתחים לאדם בזכות לימוד התורה הק'.

דבר בעתו מה טוב - שהקריאה מעורר הזמן, בחודש זה שקוראים בתורה (-פר' חוקת) שישראל אמרו שירה על התורה הק', המרוממת ומטהרת נפשנו וכפי שהאריך בזה **האור החיים הק'** (שלהי פרשת חוקת) ששירת הבאר, הכוונה על התורה הק'. אשרי האיש הלוקח לעצמו לחזק ולהתחזק בקביעת עתים בתורה, כל אחד לפי יכולתו. וכבר הצענו כמה פעמים בפני הקוראים ונשוב ונחזק זאת דהרי דברי תורה צריכים חיזוק, סגולת מעלת ולימוד משניות תוס' יום טוב, ובפרט עם הביאור הנפלא "ששון יום טוב", שממתקת את הלימוד באופן השווה לכל נפש, כל אחד כפום דרגא דיליה. (ראה מטעמת מהביאור הנפלא בעמ' ג' בגליון זה).

ובזכות זה נזכה ל"זאת חוקת התורה" שיפתחו לנו שערי פרנסה טובה ושפע טוב לנו ולכל ישראל, אכ"ר.

דבר המלך ודתו

פנינים נפלאים מתורת רבינו בעניני דיומא

קרח חלק על משה רבינו בגלל פרשת פרה אדומה

ויקח קרחה וגי' (טז, א). מה ראה קרח לחלוק על משה, פרשת פרה אדומה ראה, (מדרש פליאה). והוא פלאי. וכבר האריכו המפרשים. ונראה לי עפ"י מה שבארתי מאמרם ז"ל (סוטה ה, א) ת"ח שרי להחזיק במדת גיאות שמיני שבשמינית, ואמרת הכוונה עפ"י מה ידוע דכל המדות רעות שנתן הקדוש ברוך הוא בטבע האדם כמו כעס וגיאות, כולם נתן הקדוש ברוך הוא לאדם כדי לעבוד בו את השי"ת. גיאות, "ויגבה לבו בדרכי ה'" (דברי הימים ב, יז, ו). כעס, זרוק מרה בתלמידים (כתובות קג, ב). היינו להכניס מדות הללו בקדושה. ידוע מפי הספרים (בבני יששכר אשר יצוין להלן) דכל דבר הרע המכניסים בקדושה שרשו בקליפת נוגה שהיא הקליפה היותר קרובה אל הקדושה - חצי טוב וחצי רע. ובזה"ק (ח"א קט, ב) נקראת טיקלא המכרעת שהיא המאזנים שלמעלה, לפי שהיא חצי טוב וחצי רע, ולפעמים מכריע החלק הטוב שבו ואז מכניס גם חלק הרע בקדושה, ולפעמים הוא להיפך. ועיין בספר קרבן שבת פרק י"ב בסוד תוספות שבת שהאריך בזה בדברים מתוקים. אבל את הרע הדבוק בשאר הקליפות אי אפשר כלל להכניס בקדושה ואסור לקרב אל פתח ביתה כי רגליה יורדת מות. ועיין בספר בני יששכר בדרוש חדש תשרי (מאמר ג' דרוש ג' אות ח') מה שפירש בפסוק (דברים ל, ו) "ומל ה' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך", עיין שם וינעם לך. ועיין במחצית השקל ריש סי' א' באו"ח שכתב דאף בעת שמשתמשין במדה הרעה אל הקדושה, יחזיק בחלק קטן מאד כדי שלא ירגיל עצמו בזה.

ועיין בתוס' יום טוב (תרומות פ"א מ"ח) דמדה זו שמיני שבשמינית המורגל בלשון חז"ל מורה על חלק הקטן שבקטנים. ועפ"י ז' בני היטב מאמרם ז"ל שאמרו דת"ח מותר להחזיק במדת הגיאות בשמיני שבשמינית, ר"ל אם חלק אחד הוא שמיני שבשמינית א"כ כשהיא כולה בכמותה אז יש בה ס"ד חלקים, דשמונה פעמים שמונה הוי ס"ד כמנין נוגה. וזה כוונת חז"ל במאמר הנ"ל דת"ח מותר להחזיק בגיאות זו דשרשו בקליפת נוגה, ר"ל שיכניס אותה בקדושה להגביה לבו בדרכי ה', אבל לא בגאות אחרת אשר מושרשת בקליפות הטמאות אשר טמא טמא יקרא. וגם מפורש זה רק חלק המעט שבה והוא שמיני שבשמינית, כן נראה בביאור מאמרם ז"ל, והוא נכון לדעת.

והנה בספר קרבן שבת שם מביא בשם ספר טוב הארץ שקליפת נוגה נקראת פרה אדומה, לפי שענינה הוא ממש כפרה אדומה, כמו פרה אדומה שפעמים מטהרת טמאים ולפעמים מטמאת טהורים, כמו כן הוא ענין נוגה הנ"ל שלפעמים היא מקדשת ולפעמים היא מטמאת, כשטוב שבה מכרעת אז היא מטהרת טמאים ר"ל שגם חלק הרע שבה מטהרת, וכשהרע שבה היא מכרעת אז היא מטמאת טהורים שמטמאת חלק הקדוש שבה עיין שם נפלאות תמים דעים.

והנה קרח אחז פה במדת הגיאות, ולכאורה יש לתמוה על חכם גדול כמוהו, הלא בטח ידע שעד כמה הוא נתעב מדה זו לפני הקדוש ברוך הוא ולמה אחז במדה זו. וע"ז בא המדרש ומתרץ פרשת פרה אדומה ראה, ר"ל דפרה אדומה מורה דגם את חלק הרע יוכל להכניס בקדושה ושהוא מורה על קליפת נוגה, על כן מילא אותו לאחוז במדה זו. אבל באמת עינו הטעות, אם כי ראה סוד קליפת נוגה שיש להשתמש בה אל הקדושה, זה דוקא אם האדם מתדבק עצמו אל חלק הטוב שבו אז הוא מכריע גם את חלק הרע, אבל אם האדם מדבק עצמו בחלק הרע, אז אדרבא הוא מכריע את הטוב לידבק בחלק הרע שבו. ובה יובן ג"כ דברי המדרש שכתב (סנהדרין קט, ב) על ויקח קרח, לקח מקח רע לעצמו. והכוונה שהוא לקח לעצמו את חלק הרע שבנוגה על כן אל הצליח בפעלו.

משנה שכיר - פרשת קרח

הגליון יוצא לאור עולם ע"י

מכון תוס' יו"ט המבואר

לקבלת הגליון באימייל, וכן לתגובות והערות:

machontosfosyomtov@gmail.com

מעדני יו"ט

לקט משוכח ונבחר עפ"י דברי רבינו על סדר הפרשיות התורה

פרשת חוקת:

במה שנהגו יחידים להתענות בערב שבת חוקת

זאת חקת התורה וגו' (יט, ב).

כתב **המג"א** (סי' תק"פ סק"ט): כתב **התניא** (-הקדמון) ביום השישי פרשת חוקת נהגו יחידים להתענות, שבאותו היום נשרפו עשרים קרונות מלאים ספרים בצרפת, ולא קבעו אותו בימי החודש מפני שמתוך שאלת חלום נודע להם, שיום הפרשה גורם גזירת התורה, זאת חקת התורה מתרגמינן דא גזירת אורייתא, וגם בשנת ת"ח נהרגו שני קהילות גדולות באותו היום, כמו שכתב בסליחות שחיבר בעל השפתי כהן [הוא רבינו הש"ך זי"ע], עכ"ד.

אולם בס' **מגילת איבה** להגה"ק בעמח"ס **תוספות יו"ט** זי"ע (ד"ה ועתה בני) כתב, שהגזירה היתה על יום ה' תמוז שהיה בפרשת חוקת, ופתרו חכמים שהוא כתרומתו "דא גזירת אורייתא", ד"א בנימטריא חמשה, עיי"ש. [ואולי יום ה' בתמוז חל ביום שישי בשבת, ועל כן נהגו להתענות ביום שישי. אך זה אינו, דמבואר בטור או"ח (סי' תכ"ח) דראש חודש תמוז ליכא ביום שני, ואם כן אי אפשר שיום ה' בתמוז יהא ביום שישי בשבת].

וראיתי **בשבלי הלקט** (סי' רס"ג) שכתב, דבשנת ה' אלפים ד', ביום ו' פרשת "וזאת חוקת התורה" נשרפו בצרפת כעשרים וארבעה קרונות מלאים ספרי תלמוד והלכות והגדות, והשיבו בחלום "וידא גזירת אורייתא", ופירושו ביום ו' זאת חוקת התורה היא הגזירה, עכ"ד. והוא פלא, דבקרא כתיב "זאת" בלא וא"ו, ולא כתיב "וזאת" בוא"ו, וצ"ע.

הגה"צ רבי נתן גשטטנר זצ"ל - שיחות מלוה מלכה (מוצש"ק מברכין תמוז שנת תשס"ג)

האם אפשר ליטול ידים לסעודה באמצעות קליפת אבטיח

יִיָּקְחוּ אֵלֵיךְ פָּרָה אֲדָמָה תְּמַיְמָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מִזֵּם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיךָ עַל (יט, ב).

שאלה. מעשה שהיה בשני בחורים מתמידים גדולים, שהשיבה החליטה שבבין הזמנים יש לשלחם לפוש קצת, בדרך עשו חניה ליד אחד המושבים, ובנתיים התיישבו על ספסל סמוך ולמדו, בני המושב שלא היו רגילים למחזה כזה, התרגשו מאד והלכו והביאו להם אבטיח, הבחורים עישרו ואכלו את האבטיח, ולאחר גמר האכילה, נזכרו שיש ברשותם פת, ורצו ליטול ידיהם כדי לאכול, חפשו כלי לנטילת ידים ולא מצאו, עלה בדעת אחד מהם רעיון, לעשות כלי מחצי האבטיח שזה עתה אכלו. ונסתפקו האם כלי זה כשר לנטילת ידים?

תשובה. כתב השו"ע (סימן קנט ס"א) אין נוטלין לידים אלא בכלי. וכתב המשנ"ב (סק"א) דאסמכינהו על מי חטאת או על קידוש ידים ורגלים במקדש דבעי כלי. וא"כ יש לדון האם לקליפה של אבטיח יש דין כלי.

עוד יש לדון שהרי צריך בנטילה שהכלי יוכל לעמוד בפני עצמו ללא תמיכה, כמבואר בשו"ע (שם ס"ג) כלי שמחזיק רביעית כשסומכים אותו, ואם לא יסמכוהו ישפכו המים, ולא ישאר בו רביעית אינו כלי. אולם בזה אפשר לחתוך קצת מלמטה, ויוכל לעמוד בלא תחילת ידים וגם שאם תחילת תיקונו היה לעמוד עם סמיכה חשיב כלי, כמבואר בשו"ע (שם ס"ה).

עוד יש לדון שהרי כתב השו"ע (שם ס"ד) שאין הכלי כשר אלא כשהוא מיועד לקבלת מים [או אוכלים], אך כלים שלא נעשו בכדי שיתנו בהם מים, כגון קופסת קרטון או כובע, אפילו אם הם יכולים להכיל מים אינם כשרים לנטילה, כיון שלא נעשו לקבלת מים. אך

אפשר לחלק שהתם כשעשו אותו כלי עשו שלא יקבל מים, אבל הכא תחילת ברייתו, מן השמים ועכשיו כשעשאו כלי חשב עליו למים.

ויש להביא ראייה שכל זה אינו מעכב דתנן בפרה (פ"ה מ"ג) שאפשר לקדש מי חטאת בקליפה של דלעת, והרי דין זה שצריך ליטול ידים בכלי לומדים ממי חטאת, וא"כ אפשר ליטול ידים בקליפה של דלעת, ואולי הוא הדין באבטיח.

כיוצא בזה מצינו במשנה בפרה (שם מ"ו) ביצת התרנגולת רבי מאיר ורבי יהודה מכשירין, וחכמים פוסלין, וכתב **התוספות יום טוב** משום חכמים נקט תרנגולת, ולמעוטי ביצת נעמית דקתני בתוספתא דכשרה לקדש בה, והביא הר"ש (משנה ד) והרמב"ם פסקה (פ"ז מהלכות פרה ה"ד) משמע דאף לחכמים כשרה.

וכן הביא הכף החיים (סימן קנט אות לג) קליפת ביצת הנעמית ואווזים גדולים שמקבלים רביעית מים שלא מסומכים, אי הוה כלי לענין נטילת ידים, עיין בזכור ללב (אות כ) שכתב שביצת הנעמית כשרה, אפילו אינה מצופה, אבל שאר ביצים אפילו מצופים פסולים. וכך כתב המקור חיים.

אמנם נראה שכל זה בדלעת ובקליפת ביצה, אבל בקליפת אבטיח לכו"ע אינו נחשב לכלי, ואינו יכול ליטול בה ידים לסעודה, לפי שאינה מחזיקה זמן רב ונרקבת, וכן כתב הרמב"ם (פ"ב מהלכות כלים ה"א) העושה כלים מן הלפת והאתרוג והדלעת היבשים שחקקן למוד בהן וכל כיוצא בהן, הרי הן טהורין, לפי שא"א שיעמדו אלא זמן מועט. [ועיון בחזו"א סימן יא מפרה סק"י מה שכתב לתרץ דהכא כתב הרמב"ם שדלעת אין לה דין כלי, ובפרה תנן שדלעת כשרה לקדש מי חטאת]. ועל פי זה כתב בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ג סימן כג) שכלים חד פעמיים אינם צריכים טבילה, דמשמע מהרמב"ם שאף ששייך להשתמש בהם איזה פעמים, אבל אין מתקיימים כדרך כלי.

ועוד שהרי קליפת האבטיח חשיב אוכל ולא כלי, כמבואר ברמב"ם (פי"א מהלכות תרומות ה"י) שקליפי אבטיח של תרומה אף על פי שאין בהן אוכל אסורים לזרים. וכן כתב החזו"א (סימן ב מעוקצין ס"ז) שקליפת אבטיח אף שאין בה אוכל חשיב אוכל.

חשוקי חמד - מסכת בבא קמא דף עז עמוד א

פרשת פינחס:

מיכאל שר הגדול מקריב תמידין בכל יום במזבח של מעלה

עלת תמיד העשִׂיָה בַּיּוֹם סִינִי לְרִיחַ גִּיהִם אֲשֶׁהּ לָהּ (כח, ו)

בפרשת פינחס התמיד כתיב "עולת תמיד העשויה בהר סיני לריח ניחוח אשה להשם", ופרשתי על פי דברי חז"ל שלהי מנחות דף ק"י דמיכאל שר הגדול מקריב תמידין בכל יום במזבח של מעלה, וכתבו התוס' שם דיש מדרש דמקריב נשמותיהן של צדיקים עיי"ש.

ועל כרחן לומר דהקב"ה יש לו נחת רוח וריח ניחוח עם נשמות הצדיקים כמו בקרבן התמיד של כבשים, ובאמת מבואר במס' מועד קטן דף כ"ה דרוכב ערבות שש בבוא אליו נפש הצדיק עיי"ש.

והנה שמעתי ממו"ז הקול אריה זי"ע דהר סיני נקרא התלמיד חכם, ואמר דמה שאמרו חז"ל (תענית ד') האי תלמיד חכם דרתח אורייתא הוא דמרתחי ליה, לפי שיש בו תורה, והתורה ניתנה באש והתורה גופה נקראת אש דת, על כן מזה בא לו הרתיחה, וזה שאמר בפרשת יתרו ויהר סיני התלמיד חכם עשן כולו הוא מלא רתיחה יען מפני אשר ירד עליו ה' באש ועוד האריך בזה ושי"י.

ויש לומר עוד דתלמיד חכם נקרא תלמיד חכם ולא חכם, לפי שהוא עניו ושפל רוח כמו שכתב **התוספות יום טוב**, על כן נקרא הר סיני כי בחר ה' בהר סיני מפני הענוה שבו, כמו שדרשו חז"ל (מגילה כ"ט) על הכתוב למה תרצדון הרים בגנונים כולכם בעלי זמון, ואמרו שמע מינה מאן דיהיר בעל מום הוא, ומבואר בתוספות חדשים דזה שאמר משה קיבל תורה מסיני כידוע, לכן נקרא תלמיד חכם בשם הר סיני לפי שהוא שפל ברך ועניו, וזה שאמר עולת תמיד היינו קרבן התמיד, העשויה בהר סיני ר"ל עם התלמיד חכם, מה שמקריב מיכאל נפשות הצדיקים הוא לריח ניחוח לה' והבן.

הגה"ק רבי שלמה זלמן עהרנרייך זצ"ל גאב"ד שאמלוויא - דרשות לחם שלמה (עמ' רסח)

ששון יום טוב

מטעמת מהביאור הנפלא "ששון יו"ט" שבהוצאתנו - המבאר דברי התו"ט

לבקשת רבים מקוראי הגליון, מביאים אנו טעימה מהפירוש הנפלא "ששון יום טוב" המבאר את דברי רבינו התוס' יו"ט - בשילוב תיבות הביאור בתוך דבריו.

בחרנו להגיש בפני הקוראים פירוש על דברי רבינו במסכת אבות (פרק ה' משנה ו) - הקשורים לפרשת קרח.

וכן מדברי רבינו במסכת תענית (פרק ד' משנה ו) - הקשורים לענייני דיומא - צום שבעה עשר בתמוז.

יש לציין שמפאת קוצר היריעה הבאנו רק את הפירוש המשולב בתוך התיבות, ולא את כל הערות המחכימות המעטרות את הפירוש, ויותר ממה שכתוב כאן מבואר ומפורט בספר עצמו, ישמע חכם ויוסף לקח - ללמוד בספר עצמו - בבחינת אותיות מחכימות, וימצא נופת צופים וכל טעם.

ביאור נפלא במה שפצתה האדמה את פיה

שנינו במשנה במסכת אבות (פרק ה' משנה ו): עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות ואלו הן פי הארץ וכו'.

[פי הארץ - פירש הר"ב לבלוע קרח ועדתו וכן פירש הרמב"ם. וקשה דאמר (במדבר ט"ז, ל) אם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה וגו', והרי ברואה ועומדת כפי קבלת חז"ל פה במשנתנו, ואין קבלתם אלא איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה... ולכן נ"ל לפרש בהקדים עוד שלשה דקדוקים. א', אמרו ופצתה האדמה את פיה, ובשעת מעשה נאמר ותפתח (לשון פתיחה). ואף אם לא היה נאמר כן בשעת מעשה, ג"כ יש לדקדק למה לא אמר לשון פתיחה שהוא מורגל יותר ממה שהוא מורגל לשון פצתה. ב', זה שאמר (במדבר י"ז, ט"ז, ל"ג) וירדו חיים שאולה, שממה שלא אמר שאול אלא שאולה, למדריגה התחתונה של שאול הוא, כפי מה שהזכיר רש"י ז"ל בתהלים (ט' בפסוק [י"ח]) ישובו רשעים לשאולה, אמר ר' אבא בר זבדי למדריגה התחתונה של שאול. ומנא ידעו כל העם שהגיעו חיים עד שאולה (שנצטערו עד שם כמ"ש רבינו בסמוך), ואף שעדות הכתוב אין להכחיש, אבל כשהפסוק מודיע הענין איך שנתפרסם ונודע (לכל העם) שירדו חיים למדריגה התחתונה של שאול, הלא טוב אף נאה, דורש ומבקש, להפסוק להודיע, וצריך א"כ חקירה בפסוק איה איפה מודיענו כזאת. שלישית. אמרו וכל העם נסו לקולם, ואין בדרך שומעי קול צועקים אוי ואבוי שינוסו, אבל יתקברו אל הקול ההוא לשמוע הסבה שצועקים בעבורה, והרי רש"י ז"ל כתב לקולם בשביל קול היוצא על בליעתם, ופירש הרא"ם שהוא הקול היוצא מתוך הבקיעה כדמות רעם שמבהיל את האנשים לברוח, לא לקול צעקתם בעת בליעתם, כי הקול ההוא אינו קול מבריה אלא אדרבה מקבץ הוא את האנשים לבא לשמוע את צעקתם בעת ההיא ולראות הפלא ההוא שלא נהיה כמוהו מששת ימי בראשית עד היום ההוא, עכ"ל.

פירוש "פי הארץ" שהארץ דיבר בחיתוך דברים

ומעתה אני אומר שקול הבקיעה, אף שהרא"ם אמר שהוא כדמות רעם, יכולני לומר שהקול ההוא שיצא מתוך הבקיעה קול דברים היה המשמיע ומגיד שירדו חיים שאולה, היינו למדריגה התחתונה, ויהי לאות גדול שהאדמה השמיעה קול דבור חותך ואומר שעד המדריגה התחתונה באו חיים, שנצטערו עד שם. זהו אשר ביקש עליו מרע"ה באמרו ופצתה, שעל פתיחה שלצורך הבליעה היה לו לומר ופתחה וכומו שכתוב במעשה (ותפתח הארץ את פיה), אבל אמר ופצתה מלשון פציתי פי לה' דכתיב ביפתיח בספר שופטים [יא, י"ה] ומלשון פצו שפתי שבספר תהלים [ס"ו [ד]], שענינם הדבור. וכה יאמר אם בבריאה (של פתח הגהינם) יברא ה' דבר חדש, ופצתה האדמה ותדבר בחיתוך הדיבור וכו'. ותחסר ב"ת השמוש בתיבת בריאה (וכאילו כתיב

ב'בריאה), כמו ששת ימים עשה ה' וגו' שענינו בששת, וכן ונשלמה פרים שפתינו, ענינו בשפתינו, ועוד יש זולתם חסירי אות ה"בית". ויאמר אם בבריאה שמששת ימי בראשית הוא הגיהנם יברא קרובי פתחא כמאמרם ז"ל, וע"י קרובי פתחא לכאן ופצתה האדמה את פיה להשמיע קול שפתיים קול דברים להגיד כל הנעשה בתוכה עד שאול תחתית המדרגות. ואח"כ בשעת המעשה אמר ותפתח הארץ את פיה, פתיחת פה לבד לא ענין דבור, והיתה הפתיחה לענין ותבלע אותם. אמנם עוד היה שכל האדם נסו לקולם הוא קול שיצא על בליעתם קול דברים משמיע שירדו חיים שאולה לדיוטא התחתונה של שאול.

ועוד לי כדמות ראייה למה שפירשתי, מה ששנה התנא בענין האתון לומר [פי האתון] (לפי) [ולא] שהאתון נברא בין השמשות, והרי כל הפיות שוות ומה יש באתון פה שצריך בריאתו שתהיה בין השמשות, אם לא שהפה ענינו באתון הדבור, שזהו נברא בין השמשות, א"כ פי הארץ ג"כ על הדבור הוא שאמר על פתיחת פה בעלמא. ועד שני הוא מה ששנה פי הבאר לדברי ה"מ שהזכיר הר"ב שפירושו שאמרה הבאר שירה וכו'. וכל זה נראה לי ובעיני הוא כמו כפתור ופרח:

* * *

חמשה דברים אירעו ביו"ט בתמוז

שנינו במשנה מסכת תענית (פרק ד' משנה ו): חמשה דברים אירעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז וחמשה בתשעה באב. בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות, ובטל התמיד, והובקעה העיר, ושרף אפוסטמוס את התורה והעמיד צלם בהיכל, בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ, וחרב הבית בראשונה ובשניה ונלכדה ביתר ונחרשה העיר.

ביו"ט בתמוז נשתברו הלוחות - כתב הר"ב בז' בסיון בהשכמה עלה [משה רבינו] לקבל את שאר התורה ושהה שם מי יום, ומצאו כלים ביו"ט בתמוז, ע"כ. כ"ד יום דסיון (משבעה בועד שלשים בו), וט"ז דתמוז (מ"ח תמוז עד ט"ז בו), מלו להו ארבעין, ובי"ז בתמוז (שהוא יום מ"א לעלייתו) נחית (משה מן ההר) [אתא (למחנה ישראל) ותברינהו (להלוחות)] (גמרא דף כח). דליל י"ז תמוז השלים את יום הארבעים שהתחילו בבוקר של יום ז' בסיון, ועיין בפ"י רש"י לפרשת כי תשא:

ובטל התמיד. בגמרא (דף כח): אמרין שכך קבלנו מאבותינו [מתוך ההערת: פי רש"י (דף כו): לפי שגזרה המלכות גזרה מלהקריב עוד, עכ"ל. וז"ל הירושלמי (הלכה ה'): רבי סימון בשם ר"ב בן לוי בימי מלכות יון היו משלשין להם שתי קופות של זהב והיו מעלין שני כבשים פעם אחת שילשלו להם שתי קופות של זהב והעלו להן שני גדיים (שפסולים לקרבן ציבור, קרבן העדה), באותה השעה האיר הקדוש ברוך הוא את עיניהם ומצאו שני טלאים בלשכת הטלאים. על אותה השעה העיר ר' יודה בן אבא על תמיד של שחר שקבר בארבע שעות. וא"ר לוי אף בימי מלכות הרשעה הזאת היו משלשין להן שתי קופות של זהב והיו מעלין להן שני כבשים (כך הוא גי' הקרבן העדה) ובסוף שילשלו להן שתי קופות של זהב והעלו להם שני חזירים לא הספיקו להגיעה למחצית החומה עד שנעץ החזיר וקפץ מארץ ישראל מ' פרסה באותו השעה גרמו העונות ובטל התמיד וחרב הבית].

הובקעה העיר. פירשו בגמרא (דף כח): בשניה (בבית שני), דבראשונה הכתיב בירמיה (ג'ב, ו) ומלכים [ב' כ"ה, ג] בחדש הרביעי (תמוז) בתשעה לחדש ויחזק הרעב וגו', וכתוב מיד אחרי פסוק זה ותבקע העיר וגו': **ושרף אפוסטמוס את התורה.** בגמרא (דף כח): שכך קבלנו מאבותינו:

והעמיד צלם בהיכל. כתב הר"ב בירושלמי (פ"ה ה"ה) חד אמר צלם של מנשה וכו', עכ"ל. ופירושו שם (בירושלמי) דחילוף גירסאות איכא בנייניה, דלמ"ד בצלם של מנשה מייירי (וסתם התנא ולא הזכיר מי העמיד), גורס והועמד (בוא"ו). ולמאן דאמר אפוסטמוס העמיד (קאי על הא דתני לפני"ז ושרף אפוסטמוס וכו'), גורס והעמיד (דמשמע אותו ששרף התורה הוא העמיד הצלם בהיכל. וכן הוא הגי' במשנה שלפנינו). וגי' רש"י (דף כו): הוא והועמד, ומש"ה פירושו בצלם מנשה, וכתב רש"י (שם) כדמפורש בתרגום ירושלמי בפ' השמים כסאי וגו' (ישעיה ס"ו).

סיפורים נפלאים ישועות ונחמות בזכות הזחירות מלשוחה בשעת התפילה כתקנת רבינו התוס' יו"ט

ראהו זמן רב בשמחה ובהתרגשות הוא רץ אליו, ומה מאד הופתע, כאשר החבר רומז לו: נו, נא, נא. נעשה כאומר איני מדבר בשעת התפילה. האורח עומד ומשתומם. מה אירע לחברו הטוב, וכי השתבש במקצת, מדוע אינו מדבר אתו, הלא מכיר אני אותו, הוא היה מגדולי ה"דרשנים" בכל מקום. לתמיהתו של האורח רומז לו המתפלל, שבסיום התפילה הוא יספר לו.

ואכן אחרי התפילה סיפר לו דברים כהווייתן: במהלך עבודתי כמנהל בית עלמין, עשיתי פעם טעות חמורה, כאשר קברתי אדם בחלקה שאינה שלו. דבר זה מהווה עוון חמור מאוד בעיני השלטונות. כאשר הבחנתי בטעות, הגעתי באישון לילה, ופיניתי את הנפטר למקומו. ויהי היום מתקשר אלי "עורך דין" שאינו שומר תורה ומצוות, ומבקש לרכוש עבורו חלקה במקום המיועד לשומרי שבת. התנצלתי בפניו שאיני יכול למכור לו שם מקום. כל מי שקנה חלקת קבר במקום זה, היה זה על תנאי שהוא יהיה קבור בין שומרי שבת.

אמר לי אותו עו"ד, להווי ידוע לך שידוע אני מה עשית באותו לילה. אם תמכור לי את החלקה הנ"ל מוטב, ואם לאו אמסור אותך לשלטונות, ורע ומר יהיה גורלך, תפסיד פרנסתך ואף תשב בכלא.

עמדתי בשלי ואמרתי לו, עשה כרצונך. אני איני יכול למלא את בקשתך, ומן השמים ירחמו. ואכן, באחד הימים קיבלתי הזמנה מבית המשפט, על העניין הנזכר. כמובן נפלה עלי אימה ופחד, ואז חשבתי לעצמי, דבר אחד יעזור לי בעת צרתי, אקבל עלי קבלה חזקה, כפי מה שכתב ה"באר מים חיים" שכאשר יהודי נזקק לישועה ונס שלא כדרך הטבע, יעשה אף הוא פעולה בעבודת ה' שלא כדרך הטבע, למסור את נפשו לה', והקב"ה יתנהג עמו מדה כנגד מדה, לעזור לו בישועה שלא כדרך הטבע. חשבתי, מהו הניסיון הגדול שיש לי. זהו שלא לדבר בבית המדרש. על אתר, החלטתי לקבל על עצמי קבלה זו. עבר שבוע, עברו שבועיים ושלושה, ואין קול ואין עונה. לאחר תקופת זמן, הלכתי לבדוק מה נעשה בדיני, וראיתי שסגרו את תיק התביעה.

והנה תוך כדי דיבורו נזכר המספר שחברו זה, זקוק לישועה. הוא נשוי עשרים שנה ועדיין לא זכה להיפקד בזש"ק. מיד הוסיף ואמר לו, הלא גם אתה זקוק לישועה גדולה, אולי תנסה גם אתה להתחזק בזה, ומן השמים יושיעוך. דא עקא, שחבר זה המתגורר בקנדה משמש בתפקיד חשוב בבית המדרש שלו, הדורש ממנו להיות מעורב עם הציבור, וממש לא שייך אצלו להימנע מדיבור בביהמ"ד. היה לו קשה מאוד להגיע לידי החלטה. כאשר חזר לביתו התייעץ עם אשתו, והיא יעצה לו להתחיל להתפלל בביהמ"ד אחר, ולקבל על עצמו את הקבלה הזו. ואכן, הוא עזב את התפקיד ואת בית המדרש, הקפיד מאד על הקבלה, ובאותה שנה זכה להיפקד בשני ילדים תאומים שלא כדרך הטבע.

(גליון בתי מקדש מעט מעובד מגליון נקדישר)

נושע בזכות שפרסם את המי שברך של רבינו התוס' יו"ט

כבר כמה שנים שאני גרוש ומחפש שידוך, ושום דבר לא זז. סגולות של ארבעים יום וארבעים לילה, תפילות בקברי צדיקים בכל מיני מקומות נידחים בארץ ובעולם, ברכות וקמיעים וכו' ועדיין אין התקדמות.

כן גם את הסגולה של לא לדבר בתפילה ניסיתי יחד עם חבר נוסף במצבי, הוא נושע אבל אני לא.

לפני כשנתיים (תשפ"ב) לפני חג השבועות (שחל במוצאי שבת) הציע לי אחד אולי לנסות את הסגולה של להיות ממוזכי הרבים, 'מה עלי לעשות?' שאלתי אותו. הוא הציע לקחת ענין מסויים ולפרסמו ברבים, ובזכות תוכל לבוא לישועה. נו, ניסיתי כבר כל כך הרבה סגולות אנסה גם את זה.

הדפסתי כרטיס ים עם המי שברך' של התוספות יום טוב, ובצד השני כתבתי כי אם רוצים לקבל את התורה ביחד עם כל הברכות הכתובות בה, צריך לשמור את הפה והלשון מלדבר בעת קריאת התורה והתפילה, וצירפתי גם בקשה אישית לקבל קבלה זו לכל הפחות לשבת וחג השבועות לזכותי.

בשעת תפילת ליל שבת חילקתי את הכרטיסים לכל המתפללים וכל האורחים. בין האורחים היה אחד שגר בשכונה מרוחקת, במקום בו אפשר להשכיר את הדירה לחסידים שבאו לחסות בצל האדמו"ר במחיר מכובד, ושכר דירה קטנה באיזור שלנו. וכמובן שגם הוא קיבל כרטיס. הלה התחיל להתעניין אצל המתפללים מי אני ומה הסיפור שלי וכו'.

במוצאי יום טוב הוא הציע אותי לאחיו שיש לו בת גרושה. ב"ה שידוך טוב ומוצלח שיותר מזה לא חלמתי. לאחר כמה ימים נסגר השידוך וכעת אני בעיצומם של ההכנות של החתונה שתתקיים בקרוב ממש.

לאחר שראיתי כמה גדול כח זיכוי הרבים, חשבתי שאני חייב לזכות את הרבים ולפרסם גם סיפור זה לזכות את כלל ישראל וגם שיעמוד לזכותי, שהחתונה וכל הנלווה אליו יהיה בשעה טובה ומוצלחת.

חבר טוב הפנה אותי אליכם והנה הסיפור לפניכם. תודה מראש על פירסום הסיפור, ושתזכו לזכות את הרבים. (מורא מקדש)

ישועות בכפליים בזכות שקבלו על עצמם שלא לדבר בבית המדרש

יהודי הגיע מקנדה אל העיר בני ברק. הוא נכנס לבית כנסת מסוים, והנה הוא רואה שם את חברו הטוב משכבר הימים, שלא

הגליון בתנדב

לע"ג מו"ה צבי ב"ר שלמה זלמן ע"ה כרמל נפט' כ"ה תמוז.
בתנדב לאות הכרת הטוב לבנו הנדיב המפואר מו"ה שמואל משה הי"ו.